

**XXXVI OLIMPIADA GEOGRAFICZNA I
NAUTOLOGICZNA
2009/2010**

**Specyfikacja przyrodnicza i
gospodarcza Archipelagu
Wysp Japońskich**

Temat E

Karol Kopańko

Klasa IB

Liceum Ogólnokształcące im. gen. Nikodema Sulika w
Dąbrowie Białostockiej

mgr Krystyna Huryn

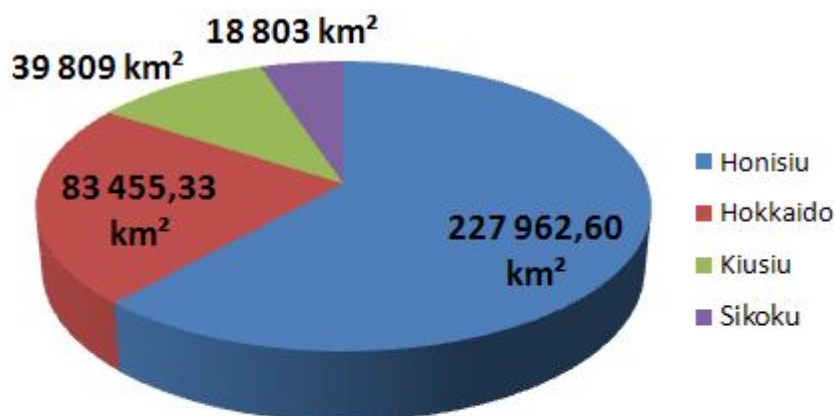
SPIS TREŚCI

I. Położenie.....	3
II. Warunki naturalne.....	4
II.1. Ukształtowanie powierzchni.....	4
II.2. Klimat.....	6
II.3. Świat organiczny.....	8
II.3.A. Flora.....	8
II.4.B. Fauna.....	9
II.5. Bogactwa mineralne.....	10
III. Dawne i współczesne funkcje Japonii w jej historycznym rozwoju.....	11
IV. Pochodzenie ludności oraz rozwój stosunków społecznych i politycznych.....	12
V. Położenie względem szlaków handlowych.....	14
VI. Wewnętrzna infrastruktura komunikacyjna.....	15
VII. Zewnętrzne morskie i lotnicze powiązania komunikacyjne.....	18
VIII. Kierunki rozwoju gospodarczego.....	19

I. Położenie

Japonia jest krajem wyspiarskim położonym na półkuli północnej u wschodnich wybrzeży Azji. Archipelag Wysp Japońskich rozciąga się niemal południkowo (wg Japończyków, ich kraj ma kształt „trzydniowego Księżyca”) na długości 3300 km od 20⁰ 25' do 45⁰ 33' szerokości geograficznej północnej. a w jego skład wchodzi 6 852 wysp i wysepek o różnej wielkości.

Przeważająca część kraju zajmującego ogółem 377 835 km² położona jest na 4 głównych wyspach tj. Honsiu (227 962,6 km²), Hokkaido (83 455,33 km²), Kiusiu (39 809 km²), Sikoku (18 803 km²). Wyspy te w sumie zajmują 96% powierzchni archipelagu. Japonia stanowi zaledwie 0,3% łącznej powierzchni lądów na świecie.

Ryc. nr 1

Porównanie wielkości wysp japońskich

Źródło: opracowanie własne,
na podstawie <http://encyklopedia.pwn.pl>

Od trzonu kontynentu azjatyckiego archipelag Wysp Japońskich oddziela Morze Japońskie, Morze Ochockie, cieśniny Koreańska i Cuszimka oraz Morze Wschodniochińskie. Od wschodu wyspy oblewają wody Morza Filipińskiego i Oceanu Spokojnego.

Japonia położona jest na styku płyt kontynentalnych, w obrębie tzw. „ognistego pierścienia Pacyfiku”. Stąd też kraj ten nieustannie narażony jest na trzęsienia ziemi, wybuchy wulkanów i fale tsunami.

II. Warunki naturalne

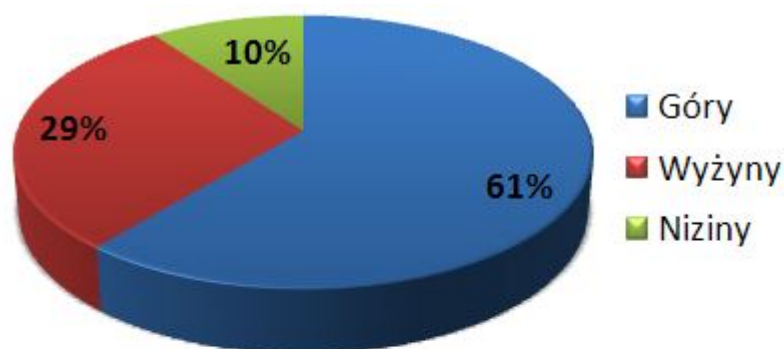
II.1. Ukształtowanie powierzchni

Archipelag Wysp Japońskich od strony wschodniej i południowo-wschodniej otaczają liczne rowy oceaniczne, położone w odległości ok. 200 km od lądu. Najgłębsze z nich to m.in. Rów Japoński – 8472 m p.p.m. i Rów Izu-Ogasawara – 9810 m p.p.m. Oznacza to, iż główny łańcuch Wysp Japońskich jest jednym z najwyższych grzbietów górskich na świecie, ponieważ różnica między głębinoami rowów oceanicznych a szczytami gór wynosi od 11 do 13 tys. m. Są to ogromne różnice w wysokości, które na dodatek położone są blisko siebie (200 – 400 km). Dzięki temu są punktem zapalnym powstawania ogromnych napięć skorupy ziemskiej, co prowadzi do niezwykle intensywnej działalności sejsmicznej, a także wulkanicznej. Czynnikiem wpływającym na aktywność sejsmiczną jest także młodość tektoniczna wysp. Czułe sejsmografy rejestrują to do 7500 wstrząsów rocznie, jednak odczuwanych przez człowieka jest tylko 1500. Trzęsienia o charakterze katastrofalnym występują średnio raz na 10 lat. Ostatnie takie trzęsienie nastąpiło w czerwcu 2008 roku w północnej Japonii (prefektury: Iwate i Miyagi) i miało siłę 7,2 stopni w skali Richtera.

W krajobrazie Japonii dominują wyżyny i góry (przeważnie strome, poprzecinane licznymi wąwozami), które zajmują ok. 90% kraju. Góry zajmujące 61% powierzchni są początkowym etapem cyklu rozwojowego. Ich budowa jest skomplikowana a wysokości dość znaczne, np.: najwyższy szczyt Japonii, wulkan Fudzi na wyspie Honsiu znajdujący się w rowie tektonicznym Fossa Magna ma wysokość 3 776 m n.p.m. Ogółem na Wyspach Japońskich znajduje się 196 wulkanów, z których 30 jest aktywnych.

Półowa powierzchni Archipelagu leży na

wysokości ponad 500 m n.p.m. Niewielkie niziny stanowiące 10% terytorium ciągną się wokół wybrzeży lub dolin rzek, pośród nadbrzeżnych nizin północno-

Ryc. nr 2

Porównanie typów ukształtowania powierzchni

Źródło: opracowanie własne,

na podstawie <http://encyklopedia.pwn.pl>

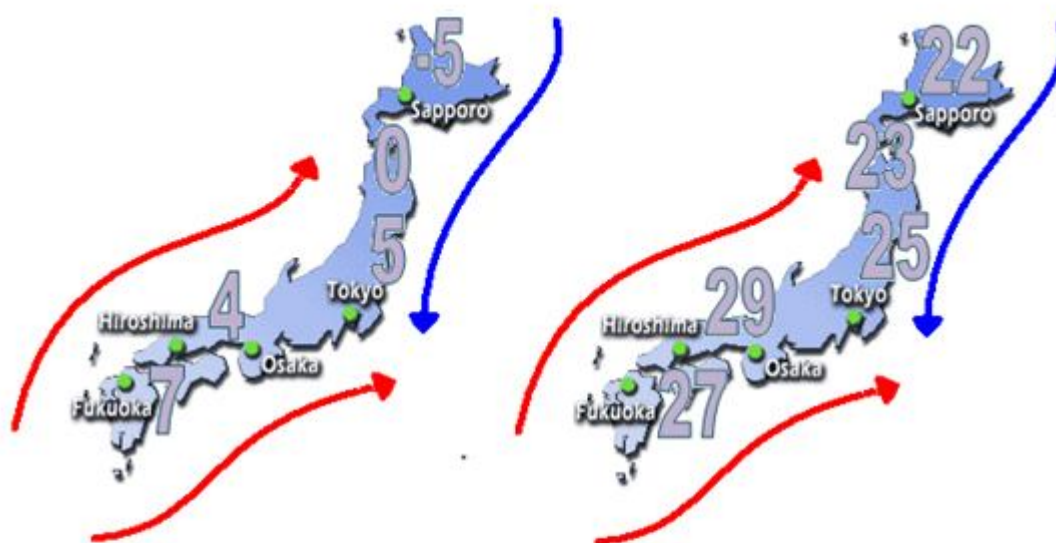
zachodniego wybrzeża Honsiu. Nieopodal półwyspu Oga znajduje się najniżej położony punkt Japonii, tj. kryptodepresja jeziora Hachirogata (4 m p.p.m.).

Linia brzegowa wynosząca 30 km jest silnie rozwinięta. Występuje ogromna różnorodność typów wybrzeży, np. riasowe w zachodnim Kiusiu, Sikoku i nad Wewnętrznym M. Japońskim, aluwialne, lagunowe i lagunowo-limanowe często z wałami wydmyowymi w północnym i południowo-wschodnim Honsiu oraz na Hokkaido, klifowe we wschodnim i południowo-środkowym Honsiu.

II.2.Klimat

„Znaczna rozciągłość południowa archipelagu Wysp Japońskich, położenie na rubieży pomiędzy kontynentalną częścią Azji a wodami Oceanu Spokojnego w strefie aktywnej działalności monsunów, oddziaływanie prądów morskich oraz złożoność rzeźby to najważniejsze czynniki kształtujące klimat Japonii, wpływające jednocześnie na jego przestrzenne zróżnicowanie.”*

Wyspy Japońskie leżą w strefie klimatów umiarkowanych ciepłych (Hokkaido, północne Honsiu), podzwrotnikowych (środkowe i południowe Honsiu, Sikoku, Kiusiu) i zwrotnikowych (południowy skraj Kiusiu i Riukiu).

Ryc. nr 3

Porównanie średnich temp. w najzimniejszym (styczeń) i najcieplejszym (sierpień) miesiącu w Japonii (w °C)

Źródło: opracowanie własne,
na podstawie <http://transazja.pl>

Najważniejszym czynnikiem kształtującym klimat Japonii jest niewątpliwie monsun. Monsun zimowy (wiejący z północnego zachodu) przynosi pochmurną pogodę i obfite opady śniegu (we wschodniej części, osłoniętej górami, panuje w tym czasie pogoda słoneczna). Średnia temperatura w okresie stycznia jest bardzo zróżnicowana.

W okresie monsunu letniego wiejącego z południowego wschodu, który przynosi ciepłe i wilgotne powietrze amplitudy temperatur są mniejsze. Jest on jednak zmorą japońskich metropolii ze względu na efekt cieplarniany i smog

*- Mydel R.: *Japonia*. Warszawa 1983 Państwowe Towarzystwo Naukowe s.53

dla których warunki monsunu letniego są idealne.

Archipelag Wysp Japońskich opływają dwa prądy morskie:

- Zimny Oja Siwo - opływa wybrzeża Hokkaido i północno-wschodnie Honsiu,
- Ciepły Kuro Siwo – opływa wybrzeża zachodnie i południowo-zachodnie.

Średnia roczna suma opadów wzrasta ku południowi, od 800–1500 mm na Hokkaido, do 2000–3000 mm na Riukiu.

Na wschodnich zboczach gór odczytuje się największe opady, natomiast najmniejsze w kotlinach śródgórskich i na osłoniętych wybrzeżach M. Japońskiego.

We wrześniu i październiku do wybrzeży Japonii (zwł. południowych) docierają tajfuny — połączone z gwałtownymi ulewami i powodziami powodują wielkie zniszczenia.

II.3. Świat organiczny

II.3.A. Flora

Ze względu na zróżnicowanie klimatyczne i rzeźbę kraju roślinność naturalna jest wielce urozmaicona.

Lasy, największe bogactwo naturalne Japoni, pokrywają ponad 66% pow. kraju:

- w północnym Hokkaido — lasy borealne,
- w północnym Honsiu — lasy zrzucające liście na zimę (gł. buki zwłaszcza buna, biały dąb, kasztanowiec, klony),
- na południu Honsiu, w Sikoku i Kiusiu — wiecznie zielone lasy podzwrotnikowe (dęby, czerwona i czarna sosna japońska, jodła zwłaszcza momi, bambusy),
- w górach występuje piętrowy układ roślinności a ponad piętrem lasu rozciąga się strefa roślinności karłowatej.

Lasy odgrywają ogromną rolę gospodarczą w warunkach górzystej rzeźby Japonii i nieregularnych, lecz znacznych opadów jako naturalny regulator spływu powierzchniowego. W Kraju Kwitnącej Wiśni prowadzi się na dużą skalę akcje zalesiania. Obecnie obszar sztucznego zalesiania wyrębów stanowi ok. 40% powierzchni leśnej. Mimo tak dużej powierzchni leśnej połowa drewna pochodzi z importu. Ośrodki przemysłu drzewnego występują w wielu rejonach Japonii, największe z nich leżą zwykle przy ujściach rzek nadających się do spławu, np. Noshiro i Shiniada.

Na terenie Archipelagu Wysp Japońskich istnieje 27 Parków Narodowych, m. in. umieszczony na liście światowego dziedzictwa UNESCO, Park Narodowy Shiretoko.

II.4.B. Fauna

Fauna Japonii jest niezwykle piękna i zróżnicowana, głównie z powodu różnic klimatycznych i geomorfologicznych.

Zwierzęce królestwo Japonii reprezentuje ok. 270 gatunków ssaków, 490 gatunków owadów ptaków, 110 gatunków gadów oraz ponad 10 tys. gatunków owadów. Występują tu ssaki endemiczne np.: salamandra szczekuszka.

Wiele zwierząt spotykanych na Honsiu, Sikoku i Kiusiu spotyka się w innych rejonach o umiarkowanym klimacie na półkuli północnej, należą do nich: niedźwiedzie brunatne, łasice, dziki, zające, sarny, jelenie wschodnie i ptaki, takie jak bażanty, jastrzębie, kaczki i żurawie. Żyje to również dużo gatunków ryb, płazów, gadów jak i sezonowo pojawiających się owadów.

Do unikatowych zwierząt można zaliczyć: salamandrę olbrzymią, makaka japońskiego, kota z Iriomote oraz zająca *amami*.

Rybołówstwo należy do najlepiej rozwijanych zasobów naturalnych, ale jest to wynikiem wieloletnich żmudnych inwestycji i ciężkiej pracy. Łowiska mórz opływających Japonię należą do najzasobniejszych na świecie dzięki sprzyjającym warunkom przyrodniczym, a w szczególności obecności ciepłych i zimnych prądów morskich. Rybacy japońscy łowią 500-600 gatunków morskich zwierząt oraz roślin. W 1990 roku w Japonii było zarejestrowanych ponad 416 tys. łodzi rybackich. Roczne połowy wynoszą średnio około 12 mln. ton. Ponadto każdego roku w gospodarstwach rybnych hoduje się 1,5 mln. ton ryb i skorupiaków. Ta ilość jest jednak niewystarczająca, więc około 10% wszystkich spożywanych w Japonii ryb pochodzi z importu. Ryby stanowią ważny składnik japońskiej kuchni.

II.5. Bogactwa mineralne

Japonia jest krajem o różnorodnych, lecz niedostatecznych zasobach naturalnych tak dla zapewnienia normalnego funkcjonowania gospodarki, jak i zaspokojenia podstawowych potrzeb ludności. Wiele produktów od czasu II wojny światowej pochodzi z eksportu. Jedynie eksploatacja surowców siarkowych, wapieni i glin pokrywa zapotrzebowanie gospodarki kraju. Górnictwo w Japonii coraz bardziej schodzi na drugi plan z powodu wieloskładnikowości wielu rud oraz wynikających z tego problemów. „Japonia zaspokaja własnym wydobyciem około połowy zapotrzebowania w cynk, 1/3 w ołów, 14 % w miedź, 4% w cynę.”* Wielkość znaczenia importu w gospodarce Japonii (której samo zaopatrzenie wynosi 1%) jest bardzo widoczna w tym, że kraj ten jest ubogi w rudy stali a hutnictwo żelaza jest bardzo rozwinięte. Podstawowa część surowców jest importowana z Australii (46%), Brazylii (21%) i Indii (13%).

Nie inaczej przedstawia się sytuacja w dziedzinie mineralnych surowców energetycznych. Złóża węgla kamiennego nadające się do eksploatacji wynoszą 20 mld ton, lecz ich wartość energetyczna jest stosunkowo mała. Złóża te charakteryzują się trudną do eksploatacji górniczej budową geologiczną i dużą ilością uskoków. Obecnie ma miejsce proces zamykania nierentownych kopalni ze względu na znaczne koszty wydobycia. W 1991 r. w Japonii działało tylko 6wiekszych kopalni. Z tego też względu wydobycie spadło z 55,5 mln t w 1961r. do 10 mln t w 1989r. Dla porównania w Polsce w 2002 r. wydobycie wyniosło ok. 105 mln t. Tutaj też ogromną rolę odgrywa import, głównie z USA, Australii i Chin.

Jeszcze gorzej prezentują się japońskie złoża ropy naftowej, które zaspokajają jedynie 0,3% potrzeb krajowych . Przewóz tego surowca stanowi najważniejszą część importu Japonii, dlatego wszystkie 27 japońskich rafinerii ropy naftowej znajduje się w prefekturach nadmorskich. Złoża złota, magnezu i srebra spełniają bieżące wymagania przemysłu.

*- Kikolski B.: Japonia /W/: Geografia Świata. Pod red. Marcina Rościszewskiego. Warszawa 1992 WSiP s.272.

III. Dawne i współczesne funkcje Japonii w jej historycznym rozwoju

Z racji długotrwałej izolacji Japonia przez długi czas nie odgrywała znaczącej roli w świecie.

W Renesansie, gdy Europejczycy dotarli do Japonii podziwiali ten kraj. Japonia była uważana, dzięki dziennikom Marco Polo, za kraj niezmiernie bogaty w metale, złote świątynie i pałace. Kraj ten był również znany ze swoich wulkanów z obfitymi złożami rud powierzchniowych, ze względu na nierozwinięte jeszcze na dużą skalę górnictwo głębokie. Japonia stała się głównym eksporterem miedzi i srebra w tamtym czasie.

Podczas izolacji zwanej przez Japończyków okresem Sakoku handel (głównie z Holendrami) odbywać się mógł przez tylko jeden port – w Dejimie.

Od połowy XIX wieku gdy kraj otworzył się na "zachodni" handel, Japonia przeszła przez dwa długie okresy prosperity (bogacenia się). Pierwszy rozpoczął się 1868 i trwał aż do upadku Japonii w 1945 roku (czyli końca II wojny światowej), drugi rozpoczął się wkrótce po 1945 i trwał do połowy lat 80-tych XX wieku. W okresie pierwszej prosperity wielu obcokrajowców znalazło pracę w Japonii, a rząd Kraju Kwitnącej Wiśni chętnie wysyłał swych studentów za granicę.

Współcześnie Japonia jest drugą potęgą gospodarczą świata i wytwarza 14 % światowego PKB. Wynoszące w 2006 ponad 1 bilion 100 miliardów dolarów roczne obroty czynią z Japonii 4 potęgę handlową świata. Eksport japoński zdominowany jest przez przemysł elektromechaniczny i chemiczny. Charakterystyczny jest też udział towarów przetworzonych o najwyższym poziomie technologicznym.

Kraj Wschodzącego Słońca jest obecnie największym światowym wierzycielem ponieważ Japonia po II wojnie światowej pożyczyła (głównie krajom trzeciego świata) więcej niż Anglia i USA razem wzięte. Działanie Japonii w celu redukcji długów miałoby znaczny wpływ na poprawę życia wielu milionów ludzi w najbiedniejszych krajach świata.

Japonia jest Aktywnym graczem na arenie międzynarodowej. Jest członkiem ONZ (od 1956 r.), G8 (od 1975 r.) oraz państw G4 (wraz z Brazylią, Indiami i Niemcami).

IV. Pochodzenie ludności oraz rozwój stosunków społecznych i politycznych

„Protoplastami Japończyków są ludy paleoazjatyckie północno-wschodniej Azji oraz ludy pochodzenia protomalajskiego, które zasiedlały Archipelag Wysp Japońskich trzema wielkimi falami począwszy od 5-6 tysiąclecia p.n.e.”*

Od VIII w. p.n.e. do czasów współczesnych nie odnotowuje się znaczących wędrówek plemiona z kontynentu na Wyspy Japońskie. Sprzyjało to wykształceniu się narodu wybitnie jednorodnego pod względem etnicznym.

W okresie od V do IX w. Japończycy prowadzili szerokie kontakty z Chińczykami. Dzięki temu do pisma i języka japońskiego przeniknęło wiele chińskich zapożyczeń.

Od początku XIII w. Japonia pozostawała w rozbiciu feudalnym na prowincje, które prowadziły ze sobą nieustanne walki. W XVIII w. udało się na powrót zjednoczyć Japonię i przywrócić system centralnej władzy nad krajem. W polityce zagranicznej zastosowano ścisły izolacjonizm handlowy. Zerwano wszelkie kontakty z zagranicą i zmuszono do wyjazdu z kraju wszystkich Europejczyków. Dopiero w lipcu 1853 pod groźbą zbrojnej interwencji Japonia nawiązała kontakty ze Stanami Zjednoczonymi. W późniejszym czasie nawiązała współpracę handlową z kolejnymi krajami: Wielką Brytanią, Rosją, Francją, Holandią i Portugalią. W wieku XIX została przeprowadzona tzw. rewolucją Meiji. Państwo przeszło szereg głębokich przeobrażeń, prowadzono systematyczną politykę modernizacji kraju, opartą na wzorach zachodnich. Na przełomie XIX i XX w. dzięki licznym sukcesom militarnym Kraj Wschodzącego Słońca stał się pierwszym mocarstwem na Dalekim Wschodzie. Opowiadając się w I wojnie światowej po stronie aliantów Japonia uzyskała niemieckie posiadłości na Oceanie Spokojnym. Okres dwudziestolecia międzywojennego rozkwit gospodarczy Japonii. W 1940 podpisano tzw. traktat berliński (oś Berlin–Rzym–Tokio), na mocy którego Niemcy i Włochy uznały pierwszeństwo Japonii w tworzeniu „nowego porządku” w Azji.

W XII 1941 atakiem na Pearl Harbor Japonia rozpoczęła wojnę z USA, która skończyła się dla niej tragicznie zniszczeniem przez bombę atomową 2 miast (Hiroshima i Nagasaki) i okupacją kraju przez Amerykanów. W 1946 cesarz Hirohito zrzekł się swojego boskiego statusu, a parlament japoński uchwalił nową, w pełni demokratyczną konstytucję. W San Francisco Japonia podpisała traktaty pokojowe z krajami zachodnimi. Co ciekawe do dnia dzisiejszego Japo-

*- Mydel R.: *Japonia*. Warszawa 1983 Państwowe Towarzystwo Naukowe s.93

nia nie podpisała traktatu pokojowego z Rosją, formalnie więc od czasu II wojny światowej jest z nią w stanie wojny.

Japonia dziś jest jednym z najwyżej rozwiniętych państw świata, posiadającym drugą po USA największą gospodarkę. Jest także liczącym się graczem na arenie międzynarodowej. Japończycy są dumni ze swej przebogatej kultury i przywiązania do tradycji ale także z nowoczesności i szybkiego rozwoju.

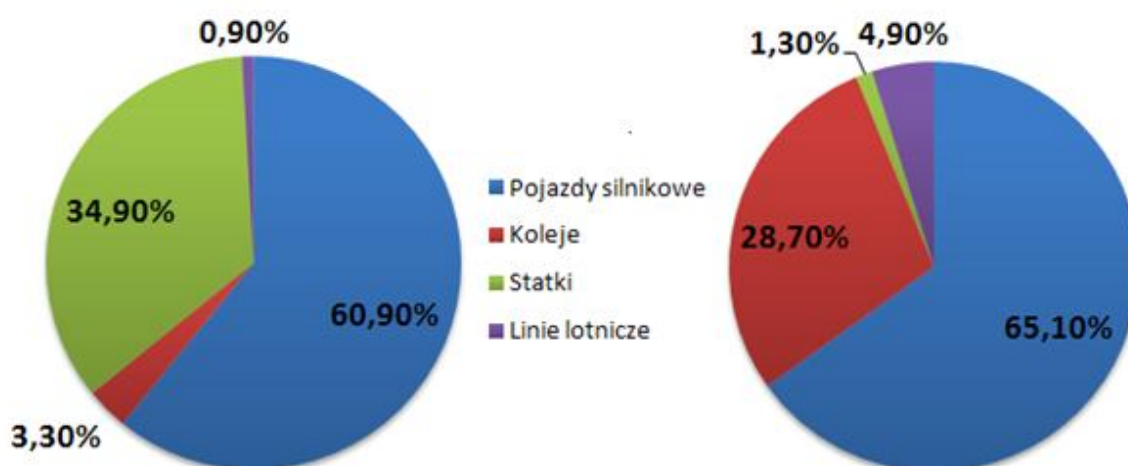
V. Położenie względem szlaków handlowych

Na morzach oblewających Archipelag Wysp Japońskich znajdują się wiele ważnych szlaków handlowych. Do głównych się te, które łączą Kraj Wschodzącego Słońca ze Stanami Zjednoczonymi, Australią, Europą oraz Zatoką Perską. Szlaki o największym rocznym przewozie tj. ponad 100 tys. ton rejestrowych, łączą wyspę Honsiu z zachodnim wybrzeżem USA Hongkongiem i Singapurem. Szlaki te łączą miejsce wydobycia surowców z miejscem ich przetworzenia w Japonii.

VI. Wewnętrzna infrastruktura komunikacyjna

Światowa ekspansja gospodarki japońskiej nie mogłaby się obyć bez świetnie rozwiniętej i doskonale utrzymanej komunikacji wewnętrznej.

W Kraju Kwitnącej Wiśni bardzo duże znacznie odgrywa transport samochodowy. W 2007 roku ten rodzaj transportu stanowił 65% ogólnych przewozów pasażerskich i 50% ogólnych przewozów towarów. W Japonii obowiązuje ruch lewostronny. Drogi kołowe w Kraju Wschodzącego Słońca posiadają długość 1 196 999 km co pod tym względem daje Japonii 5 miejsce na świecie (po USA, Indiach, Chinach i Brazylii) a także pierwsze jeśli weźmiemy pod uwagę ich zagęszczenie. Jednak nawet tak ogromna liczba dróg nie jest w stanie zaspokoić potrzeb społeczeństwa. Jest to widoczne zwłaszcza w wielkich miastach, gdzie rozwój sieci dróg nie nadąza za lawinowo postępującą motoryzacją. Ulice takich miast jak Tokio czy Nagoja, gdzie 76 % przewozów osobowych przypada na transport samochodowy są zatłoczone i zakorkowane a prędkość jazdy w mieście wynosi zaledwie 11 km /h.

Ryc. nr 4

Skład krajowego transportu towarów

Źródło: opracowanie własne,
na podstawie <http://www.stat.go.jp/english>

Ryc. nr 5

Skład krajowego transportu osób

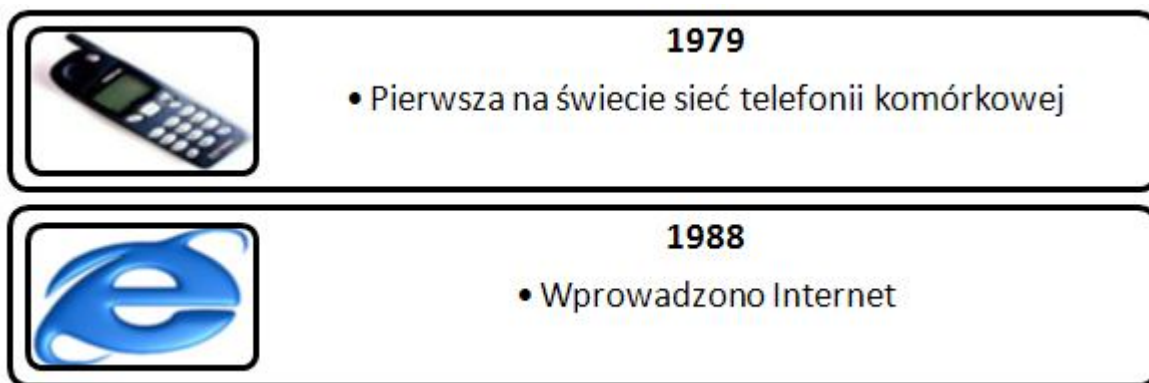
Źródło: opracowanie własne,
na podstawie <http://www.stat.go.jp/english>

Natomiast wynosząca 375 liczba samochodów osobowych przypadająca na 1000 mieszkańców jest stosunkowo niska w porównaniu z innymi krajami wysokorozwiniętymi.

Drugim najważniejszym rodzajem transportu w Japonii jest transport kolejowy, który w 2007 roku stanowił 29% ogólnych przewozów pasażerskich i 7% ogólnych przewozów towarów. Obecnie Kraj Kwitnącej Wiśni posiada

najnowocześniejszy oraz najbardziej wszechstronnie rozwinięty transport kolejowy na kuli ziemskiej, a długość linii kolejowych przekracza 23 000 km (w 2006 wynosiła 23 474 km) i wciąż rośnie. Prawdziwą dumą Japończyków jest pociąg Shinkansen rozwijający prędkość do 300 km/h. Obecnie intensywnie rozbudowywana jest sieć szybkiej kolei, która jest w pełni zelektryfikowana i zautomatyzowana. Tokio, Jokohama, Osaka, Nagoja, Sapporo, Kōbe, Kioto, Fukuoka, a także Sendai posiadają metro. Ponadto komunikację podmiejską uzupełniają inne systemy, takie jak napowietrzna kolej jednoszynowa oraz tramwaje.

	1871 <ul style="list-style-type: none">• Rozpoczęło się funkcjonowanie poczty• Pierwszy znaczek pocztowy
	1871 <ul style="list-style-type: none">• Telegraf łączący Japonię z Europą
	1871 <ul style="list-style-type: none">• Pierwsza japońska gazeta - dziennik <i>Yokohama Mainichi Shimbun</i>
	1925 <ul style="list-style-type: none">• Początek działalności radia
	1951 <ul style="list-style-type: none">• Pojawienie się czarno-białej telewizji
	1960 <ul style="list-style-type: none">• Telewizja w kolorze
	1969 <ul style="list-style-type: none">• Telewizja kablowa

Ryc. nr 6

Etapy rozwoju komunikacji w Japonii

Źródło: opracowanie własne,
na podstawie *Mydel R.: Japonia. Warszawa*
1983 Państwowe Towarzystwo Naukowe

Japonia należy do krajów o bardzo dobrze rozwiniętych systemach telekomunikacji przewodowej i bezprzewodowej. Jeśli chodzi o telefonię i Internet Kraj Wschodzącego Słońca znajduje się w ścisłej światowej czołówce pod względem ich rozpowszechnienia. Obecnie Japonia szczyci się najlepiej rozwiniętym systemem telekomunikacyjnym na świecie. W 2002 liczba abonentów telefonii stacjonarnej wynosiła 71,1 mln. a komórkowej 91 mln. „Aktualnie drukuje się w Japonii ponad 1933 miesięczników, 88 tygodników oraz 126 gazet codziennych, przy czym największe z nich mają dwa wydania – poranne i popołudniowe.”* Największymi agencjami informacyjnymi są *Kyodo Tsushin* i *Jiji Tsuhin*.

*- *Mydel R.: Japonia. Warszawa 1983 Państwowe Towarzystwo Naukowe s.360*

VII. Zewnętrzne morskie i lotnicze powiązania komunikacyjne

W Japonii z racji swego wyspiarskiego charakteru i korzystnego ukształtowania wybrzeży transport morski rozwinął się na dużą skalę. W 2007 roku jego udział w transporcie towarów wynosił 35%, jednak liczba przewozów pasażerskich w porównaniu z innymi środkami komunikacji jest znikoma – na poziomie 1%. W Kraju Kwitnącej Wiśni wyróżnia się również żegluga kabotażowa (pomiędzy portami tego samego państwa) na szlaku biegnącym wzdłuż południowego wybrzeża wyspy Honsiu, łączy Tokio, Yokohamę, Nagoję, Osakę, wyspy: Kitakiusiu i Fukuokę. Niebezpieczeństwem zagrażającym dostawom surowców (zwłaszcza paliw kopalnych) do Japonii są piraci grasujący w okolicach Zatoki Perskiej i tzw. Rogu Afryki (wschodnia Afryka) gdzie przebiegają szlaki handlowe zaopatrujące Japonię w surowce.

Do największych japońskich portów morskich należą:

- Kobe (Japonia) – przeładunek w mln ton - 169,6
- Chiba (Japonia) – 168,3
- Nagoja (Japonia) – 130,9
- Jokohama (Japonia) – 122,5
- Kitakyushu (Japonia) – 98,7

Z kolei najważniejsi japońscy armatorzy to: Mitsui O.S.K. Lines, K Line oraz Nippon Yusen (NYK Line). Wśród krajów wysoko rozwiniętych Japonia pod względem ilości posiadanej floty morskiej zajmuje drugie miejsce za Norwegią.

Kraj Kwitnącej Wiśni posiada doskonale rozwinięty transport lotniczy pod względem przewozów osób (transport towarów jest nieznaczny). Jest drugim krajem na świecie pod względem przewozów ładunków i osób po USA. Najważniejsze szlaki lotnicze łączą Japonię z Europą (zwłaszcza Moskwa) Indonezją i Amerykami (zwłaszcza Honolulu).

Główne międzynarodowe porty lotnicze to:

- Haneda w Tokio – czwarty na świecie,
- Narita w Tokio,
- Kansai w Osace,
- Chūbu w Nagoi.

Do głównych japońskich przewoźników lotniczych należą Japan Airlines (JAL) oraz All Nippon Airways (ANA)

VIII. Kierunki rozwoju gospodarczego

Japonia od ponad 4 dekad stanowi drugą gospodarkę świata. Sukces gospodarczy Japonii jest głównie skutkiem działań prywatnych firm. Japonia przez wielu postrzegana jest jako kraj cudów gospodarczych. W rzeczywistości jednak tak duży sukces gospodarczy tego kraju w zeszłym wieku nie jest wcale cudem, lecz wynikiem ciężkiej pracy ludzi dobrze wykształconych i bezgranicznie oddanych swoim firmom. Rząd japoński po drugiej wojnie światowej trafnie postawił na rozwój przemysłu wysokiej techniki w którym Japonia po dziś dzień lideruje.

Dziś w dobie kryzysu dotykającego także Japonię wszystkie rządy świata szukają uniwersalnych sposobów jego przezwyciężenia. Jak Kraj Wschodzącego Słońca może radzić sobie z kryzysem i powrócić na ścieżkę rozwoju gospodarczego?

Przede wszystkim należy zapomnieć o doktrynach typu „za duży aby upaść”, każdy kraj ma swojej historii cięższe momenty, które mogą przytrafić się nawet największemu mocarstwu. Ważne aby Japońska gospodarka nie okazała się „kolosem na glinianych nogach” (jak kiedyś określano ZSRR) i aby jej przemysł „oparł się” na solidnych podwalinach kładzionych przez wiele pokoleń Japończyków.

Modna ostatnio staje się tzw. „zielona elektronika”, która nie szkodzi środowisku. Przykładami tej technologii są np. samochody hybrydowe czy ogniwa słoneczne. Nowoczesne rozwiązania nie dość, że są przyjazne środowisku to jeszcze pozwalają na zaoszczędzenie pieniędzy wydawanych na nieodnawialne źródła energii. Jednak konsumentów trzeba zachęcić do wykorzystywania nowych technologii stosując różne ulgi czy dopłaty za ich korzystanie.

I tu dochodzimy do kolejnej bardzo ważnej rzeczy, czyli pobudzenia konsumpcji krajowej a także patriotyzmu ekonomicznego. W sytuacji gdy krajowa sprzedaż samochodów (Toyota straty idące w setki milionów jenów) czy innych artykułów najbardziej rozwiniętego działu japońskiego przemysłu, czyli przemysłu elektromaszynowego spada drastycznie w dół, patriotyzm gospodarczy wydaje się jedną z recept na kryzys. Jednak tu potrzebna zakrojona na szeroką skalę kampania informująca i nakłaniająca Japończyków do tego ratowania sytuacji ekonomicznej kraju.

Elektronika od kilkadziesiąt lat należy do tej grupy kilku dziedzin, które uważa się za istotne nośniki postępu technicznego w światowej gospodarce.

Dlatego bardzo ważne są dotacje rządowe na rozwijanie nowoczesnych technologii i inne prace badawcze. Jednym z przykładów korzystnego wpływu wdrażania nowych rozwiązań są przytoczone przez mnie wcześniej „zielone technologie”.

Ważnym aspektem jest aby Japończycy w przewyciężaniu kryzysu nie zapomnieli o ochronie środowiska, tak jak stało się to w latach 60-ch i 70-tych. Długoletnie skażenie wód morskich rtęcią w zakładach Chisso spowodowało jej akumulację w organizmach ryb. Spożywanie tych ryb wywoływało nieodwracalne upośledzenie układu nerwowego u ludzi i zwierząt. To koronny przykład Japońskiego niedbalstwa w dziedzinie ochrony środowiska. Jednak dziś Kraj Wschodzącego Słońca przywiązuje większą wagę do ochrony środowiska o czym najlepiej świadczy wprowadzenie przepisów w zakresie emisji spalin samochodowych a kontroli emisji siarki, azotu i tlenków węgla zawartych w gazach fabrycznych uległa zaostrzeniu.